

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Ολοκληρώθηκε με επιτυχία το Σάββατο 12 Φεβρουαρίου 2022 η διαδικτυακή ημερίδα με θέμα «Φαινόμενα βίας στη σχολική κοινότητα: Αντιμετώπιση- πρόληψη – ερμηνεία» η οποία υπήρξε αποτέλεσμα συνεργασίας των είκοσι δύο από τα είκοσι τέσσερα ΠΕ.Κ.Ε.Σ. της χώρας με έγκριτους επιστήμονες που δραστηριοποιούνται στο πεδίο.

Την ημερίδα παρακολούθησε μεγάλος αριθμός εκπαιδευτικών ανάμεσα στους οποίους ήταν στελέχη εκπαίδευσης, Συντονιστές και Συντονίστριες Εκπαιδευτικού Έργου, Διευθυντές και Διευθύντριες Εκπαίδευσης, μέλη των ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. και των ΚΕ.Π.Ε.Α.. Χρησιμοποιήθηκε η πλατφόρμα τηλεκπαίδευσης CiscoWebex με παράλληλη τηλεμετάδοση μέσω του καναλιού YouTube στο οποίο καταγράφηκε μεγάλος αριθμός θεάσεων, που σε κάποιες στιγμές μάλιστα, ξεπέρασε τις τρεις χιλιάδες.

Στην ημερίδα απηύθυνε χαιρετισμό η κυρία Νίκη Κεραμέως, Υπουργός του Υ.ΠΑΙ.Θ., αναφέροντας ότι η βία δεν είναι αποδεκτή σε καμιά μορφή στο ελληνικό σχολείο και παρουςίασε τις δράσεις του Υπουργείου σε θέματα πρόληψης και αντιμετώπισης της βίας. Συνεχάρη τα ΠΕ.Κ.Ε.Σ. για την πρωτοβουλία και ευχαρίστησε τους Σ.Ε.Ε. καθώς και τους Εκπαιδευτικούς για τις προσπάθειές τους. Οι προσπάθειες όλων, τόνισε, αναπτύσσονται στην κατεύθυνση ενός σχολικού περιβάλλοντος αλληλοσεβασμού και αρμονικής συνύπαρξης όλων.

Πριν την έναρξη των συζητήσεων στις στρογγυλές τράπεζες ο κύριος Βασίλειος Κωτούλας, Οργανωτικός Συντονιστής του ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Θεσσαλίας, αναφέρθηκε στα φαινόμενα βίας που καταγράφονται στην καθημερινότητα και επιχείρησε μια πρώτη προσέγγιση στην εννοιολόγηση, τις ενέργειες πρόληψης και αντιμετώπισης και την ερμηνεία τους.

Οι εισηγήσεις των προσκεκλημένων ομιλητών και ομιλητριών, η συζήτηση και ο γόνιμος διάλογος που αναπτύχθηκαν στα τρία στρογγυλά τραπέζια, το καθένα από τα οποία κάλυψε και διαφορετική θεματική, προσέγγισαν το φαινόμενο της βίας στη σχολική κοινότητα ολιστικά, δεδομένου ότι παρουσιάστηκαν:

- α. τα αίτια του φαινομένου της βίας από μια ψυχολογική και κοινωνιολογική οπτική
- β. οι πολιτικές αντιμετώπισης και πρόληψης της βίας στο σχολείο, καθώς και οι δυνατότητες αλλά και οι περιορισμοί στην κατεύθυνση αυτή
- γ. η σημασία του ρόλου του σχολείου και της οικογένειας στη διαμόρφωση κοινωνικών αξιών που να προάγουν κουλτούρα δημοκρατίας και αποδοχής του διαφορετικού και
- δ. η σημασία της ενδυνάμωσης- επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στο πλαίσιο της ερμηνείας, της πρόληψης και της αντιμετώπισης του φαινομένου της βίας.

Ειδικότερα:

Στο 1ο στρογγυλό τραπέζι, με θέμα «Πλαίσιο διαχείρισης και αντιμετώπισης φαινομένων βίας στη σχολική κοινότητα» (11:00-14:00), συμμετείχαν με εισηγήσεις η κυρία Θεώνη Κουφονικολάκου Βοηθός Συνηγόρου του Πολίτη για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η κυρία Ξένη Δημητρίου, Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου επί τιμή, η κυρία Αλεξάνδρα Γκουλιάμα, Δρ Παιδοψυχιατρικής - Σύμβουλος Παιδείας Περιφέρειας Αν. Μακεδ. Θράκης και ο κύριος Γιώργος Κορμάς, Εκπρόσωπος Ελληνικού Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου.

Το στρογγυλό τραπέζι συντόνιζαν οι Οργανωτικοί Συντονιστές κ.κ. Νικόλαος Ανταμούφης (Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης), Ιγνάτιος Καράμηνας (3ο ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Αθηνών),

Χρήστος Μαρκαντώνης (ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Στερεάς Ελλάδας), Αδαμαντία Φατσέα (2ο ΠΕΚΕΣ Νοτίου Αιγαίου).

Οι ομιλητές/τριες αναφέρθηκαν στην αναγκαιότητα της συστηματικής και συστημικής παρέμβασης για θέματα βίας, καθώς δεν υπάρχουν για την αντιμετώπιση του θέματος έτοιμες και άμεσες λύσεις, ενώ αρωγοί στην κατεύθυνση αυτή αποτελούν οι θεσμοί του Συνηγόρου του Παιδιού και η Χάρτα των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Αντίστοιχα, αναδείχθηκε η σημασία της παρέμβασης για την αντιμετώπιση φαινομένων βίας μέσω της ενεργοποίησης όλων των εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία, δηλαδή γονέων-εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών, ενώ ως σημαντικότερο πρίσμα για την «ανάγνωση» του φαινομένου της ενδοσχολικής βίας και της παραβατικής συμπεριφοράς θεωρήθηκε το Δημοκρατικό Σχολείο και η αξιοποίηση σχετικών πρωτόκολλων στην κατεύθυνση αυτή. Διαπιστώθηκε επίσης ότι στη χώρα μας οι ελλείψεις είναι συστημικές και δομικές, όπως αναδείχθηκαν από την πρόσφατη έκθεση για τις επιπτώσεις της πανδημίας στην εκπαίδευση, στην ψυχική υγεία των παιδιών και στην ενδοοικογενειακή βία. Η αναζήτηση των λόγων για τους οποίους ένα παιδί καταφεύγει στη βία οδήγησαν στην ανάδειξη της σημασίας του οικογενειακού περιβάλλοντος και στην έλλειψη επικοινωνίας και γονικής μέριμνας. Αντίστοιχα, αξιολογήθηκε ως εξαιρετικά σημαντική η δημιουργία σχέσεων εμπιστοσύνης μεταξύ μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών και αναδείχθηκε ο σημαντικός ρόλος της διαμεσολάβησης και του εθελοντισμού, ως μέσων για την επίλυση διαφορών και συγκρούσεων. Ειδική μνεία έγινε στο θέμα του σχολικού εκφοβισμού και τονίστηκε η διαφορετικότητα του φαινομένου και του τρόπου αντιμετώπισης μέσω μια συγκριτικής παράθεσης της Ευρώπης και των ΗΠΑ, ενώ παράλληλα αναφέρθηκαν και οι θεσμικές, πρακτικές και ενδοϋπηρεσιακές πολιτικές αντιμετώπισης του φαινομένου. Τέλος, αναδείχθηκε μια ακόμη διάσταση της βίας – αυτή της σεξουαλικής παρενόχλησης - ενώ αναλύθηκε η αρνητική συμβολή του διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης προς την κατεύθυνση αυτή.

Στο 2ο Στρογγυλό τραπέζι με θέμα «Πρόληψη φαινομένων βίας στη σχολική κοινότητα» (15:00-17:30) συμμετείχαν ο κύριος Γιώργος Νικολαΐδης, Ψυχίατρος, Διευθυντής Διεύθυνσης Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού, η κυρία Άρτεμις Τσίτσικα, Αναπλ. Καθηγήτρια Παιδιατρικής-Εφηβικής Ιατρικής – Ιατρική Σχολή Ε.Κ.Π.Α., η κυρία Κωνσταντίνα Υφαντή, Ψυχοπαιδαγωγός, Υπεύθυνη του Τμήματος Πρωτογενούς Πρόληψης στη Σχολική Κοινότητα, Δίκτυο Υπηρεσιών Πρόληψης και Έγκαιρης Παρέμβασης του ΚΕ.Θ.Ε.Α. και η κυρία Ιωάννα Χαρδαλούπα, Ψυχολόγος, Τμήμα Πρόληψης και Ευαισθητοποίησης παιδιών, γονέων/κηδεμόνων και εκπαιδευτικών του Οργανισμού «Το Χαμόγελο του Παιδιού». Σύντομες παρεμβάσεις έκανε ο κύριος Κωνσταντίνος Γιαννόπουλος, ιδρυτής και Πρόεδρος του Δ.Σ. του Οργανισμού «Το Χαμόγελο του Παιδιού».

Το στρογγυλό τραπέζι συντόνιζαν οι Οργανωτικοί Συντονιστές/τριες κ.κ. Ειρήνη Βιδάκη (ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Κρήτης), Μαρία Νέζη (1ο ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Αττικής), Σπυρίδων Παπαδάκης (ΠΕΚΕΣ Δυτικής Ελλάδας), Παναγιώτης Πεφάνης (6ο ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Αττικής).

Οι ομιλητές/τριες ανέδειξαν τον ρόλο του σχολείου και της οικογένειας στη διαμόρφωση κοινωνικών αξιών που προάγουν κουλτούρα δημοκρατίας και αποδοχής του διαφορετικού, ειδικά στην εποχή μας όπου φαίνεται να κυριαρχούν αντιλήψεις που εκλαμβάνουν το Εγώ ως Εχθρό του Άλλου, τα παιδιά αντιμετωπίζονται ως «άλογα κούρσας» και η αύξηση της ενδοοικογενειακής βίας συνυπάρχει με το φαινόμενο του υπεργονεϊσμού. Το-

νίστηκε η ανάγκη ψυχοεκπαίδευσης των γονέων στο πλαίσιο της λειτουργίας του προγράμματος «Ακαδημίες Γονέων». Ωστόσο, ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στη λειτουργία του σχολείου ως κοινότητας ανθρώπων, οι οποίοι διαλέγονται με σεβασμό, συζητούν και συνομολογούν κανόνες και όρια για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, αναλαμβάνουν με αίσθημα συλλογικής ευθύνης πρωτοβουλίες συμπερίληψης μαθητών/τριών προερχόμενων από κοινωνικά ευάλωτες ομάδες. Χρησιμοποιείται ο όρος «ασφαλές σχολείο» για να περιγράψει το σχολείο που εντάσσει και δεν απορρίπτει, στο οποίο ο/η εκπαιδευτικός ως παιδαγωγός λειτουργεί ως θετικό πρότυπο και εμπνέει. Δεδομένου ότι η βία μεταξύ παιδιών εντός και εκτός σχολείου συνιστά ένα συνεχές, είναι η οικολογία του σχολείου που ενδυναμώνει θετικές συμπεριφορές και βοηθά στη μείωση των αρνητικών. Καθώς η σχολική κοινότητα ως σύστημα βρίσκεται σε αλληλεπίδραση με το εξωτερικό περιβάλλον, οι ομιλητές/τριες επεσήμαναν την ανάγκη ενδυνάμωσής της από ψυχοκοινωνικές δομές με τρόπο ολιστικό και συστηματικό. Παρουσιάστηκαν παραδείγματα συστηματικής ολιστικής παρέμβασης σε σχολεία της Αττικής από το Δίκτυο Υπηρεσιών Πρόληψης και Έγκαιρης Παρέμβασης του ΚΕ.Θ.Ε.Α., ενώ από το τμήμα Πρόληψης και Ευαισθητοποίησης παιδιών, γονέων/κηδεμόνων και εκπαιδευτικών του «Το Χαμόγελο του Παιδιού» έγινε αναφορά σε εκπαιδευτικά και επιμορφωτικά προγράμματα που υλοποιούνται από τον φορέα.

Στο 3ο Στρογγυλό τραπέζι με θέμα «Ερμηνεία φαινομένων βίας στη σχολική κοινότητα» (18.00 – 20.30) συμμετείχαν ο κύριος Θανάσης Αλεξίου, καθηγητής Πανεπιστημίου Αιγαίου, ο κύριος Χρήστος Γκόβαρης, καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, ο κύριος Ηλίας Κουρκούτας, καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης και ο κύριος Θανάσης Μαρβάκης, καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε., Α.Π.Θ.

Το στρογγυλό τραπέζι συντονίζαν οι Οργανωτικοί Συντονιστές κ.κ. Ελευθερία Ζάγκα (2ο ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Κεντρικής Μακεδονίας), Νίκος Γραίκος (3ο ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Κεντρικής Μακεδονίας), Νίκος Καμήλος (4ο ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Αττικής), Ιωάννης Σούλιος (Π.Ε.Κ.Ε.Σ. Δυτικής Μακεδονίας).

Οι ομιλητές παρουσίασαν αρχικά μια εννοιολόγηση της βίας υπό το πρίσμα των περιορισμών που επιβάλλει το εύρος του θέματος και η διαφοροποίηση του φαινομένου από βαθμίδα σε βαθμίδα. Παράλληλα, αναφέρθηκαν και στη βία ως κοινωνική κατασκευή η οποία οριοθετείται ως έναν βαθμό με ένα κοινωνικά και πολιτισμικά αυθαίρετο τρόπο, αφού οι ίδιες συμπεριφορές μπορεί να αξιολογούνται διαφορετικά από κοινωνία σε κοινωνία και ενδεχομένως και διαφορετικά στην ίδια κοινωνία από εποχή σε εποχή. Επίσης, οι εισηγητές εστίασαν στις μορφές εμφάνισης της βίας –φυσική βία, κοινωνική απαξία ή ηθική απαξίωση - τα αίτια της οποίας σχετίζονται με τα εγγενή χαρακτηριστικά του σχολείου, το οποίο με τους μηχανισμούς κοινωνικών ανισοτήτων που αναπαράγει, με την ανταγωνιστικότητά του, με την έμφαση που δίνει στα γνωσιακά χαρακτηριστικά της μαθησιακής διαδικασίας, οδηγεί τα παιδιά και κυρίως τους εφήβους να αισθάνονται ότι πλήττεται η αυτοπεποίθησή τους. Η διχοτομική κατηγοριοποίηση που το ίδιο το σχολείο επιβάλλει ανάμεσα σε «κερδισμένους» και «χαμένους» και η κατίσχυση των πρώτων οδηγεί τους δεύτερους είτε σε σχολική διαρροή είτε στη διεκδίκηση της αναγνώρισής τους που μπορεί να εκφραστεί και με βίαιο τρόπο. Εμφανίζεται δηλαδή συχνά η έκφραση βίας ως ένας μηχανισμός αναγνώρισης ιδιαίτερα των ευάλωτων ομάδων του μαθητικού πληθυσμού, ευάλωτοτητα σε επίπεδο κοινωνικό, μορφωτικό, συναισθηματικό, κ.λπ.

Τονίστηκε, επίσης, η δυνατότητα παρεμβάσεων στην κατεύθυνση του περιορισμού του φαινομένου και δόθηκαν συγκεκριμένα παραδείγματα. Τέλος, ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην αδυναμία της κοινωνίας να αναγνωρίσει τη βία ως κοινωνικό φαινόμενο, η οποία οδηγεί σε μια ψυχολογική ερμηνεία του φαινομένου, σε μια «ψυχολογικοποίηση», η οποία εκλαμβάνει τη βία ως ατομικό πρόβλημα που αφορά την ψυχοσύνθεση των ατόμων, εν προκειμένω των παιδιών. Με τον τρόπο αυτό η εστίαση μεταφέρεται στο άτομο, συχνά παραγνωρίζοντας το ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αυτό λειτουργεί. Αποτέλεσμα αυτής της ανάγνωσης είναι η αποενοχοποίηση της κοινωνίας, η απαλλαγή της από την ευθύνη, αντίληψη που όταν εκβάλλει στο σχολείο περιορίζει την αντίδρασή μας, πολύ συχνά στην τιμωρία της αποκλίνουσας συμπεριφοράς, στην τιμωρία του φταίχτη, καθησυχάζοντας τη συνείδησή μας. Με βάση τα παραπάνω, η συστημική βία που εισπράττουν τα παιδιά από τους θεσμούς, ένας από τους οποίους είναι και το σχολείο, «επιστρέφει» ως βία στο σχολείο.

Οι πλήρεις εισηγήσεις και των τριών στρογγυλών τραπεζιών έχουν ήδη αναρτηθεί στα κανάλια του YouTube του ΠΕΚΕΣ Κρήτης.

Α' μέρος: <https://www.youtube.com/watch?v=HuzZ4q9V0G4>

Β' Μέρος: <https://www.youtube.com/watch?v=ZNXJk0DBcuw>

Γ' Μέρος: <https://www.youtube.com/watch?v=NUAUWr8LMxc>

Εναλλακτικά μπορείτε να δείτε τα βίντεο στο κανάλι του ΠΕΚΕΣ Δυτικής Ελλάδας ακολουθώντας τον υπερσύνδεσμο

https://www.youtube.com/channel/UCrKn5kKVqnlPJxUCOUef_jg/videos

Η συνδρομή των έγκριτων επιστημόνων που ανταποκρίθηκαν θετικά στην πρόσκλησή μας, και τους οποίους ευχαριστούμε θερμά γι αυτό, έδωσε το στίγμα των διαφορετικών θεωρήσεων και ανέδειξε την κρισιμότητα των συνεργασιών μεταξύ κάθε δομής η οποία δραστηριοποιείται παράλληλα προς το έργο των σχολικών μονάδων. Μόνον συνεργαζόμενοι/ες μπορούμε να οδηγηθούμε σε αλλαγή θεωρήσεων και νοοτροπιών γιατί θέλουμε να πετύχουμε.

Κανένας / Καμιά απόβλητος/η!

Καμιά ζωή σπαταλημένη!